Riktlinje och organisation för säkerhetsskyddsarbetet i

Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Riktlinje	**Gäller för:** Samtliga förvaltningar, bolag förbund
Beslutande instans: Kommundirektör	**Giltighetstid:** 2020-XX-XX
Datum för beslut: ÅÅÅÅ-MM-DD	**Revideras senast:** 2024-XX-XX
Diarienummer: XXXXXXXX	**Dokumentansvarig:** Eija Suhonen

Innehåll

1. Inledning

I Alingsås kommun finns en säkerhetspolicy, antagen av kommunfullmäktige 2019-10-30, till säkerhetspolicyn har kommunstyrelsen tagit fram riktlinjer och organisation för säkerhet och beredskap, antagen av kommunstyrelsen 2019-10-14.

Av riktlinjerna framgår att kommunen ska bedriva arbete enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Enligt säkerhetsskyddslagen , samt säkerhetsskyddsförordningen (2018:658) ska den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet utreda behov av säkerhetsskydd. Det åläggs också att verksamheten planerar och vidtar de säkerhetsskyddsåtgärder som är nödvändiga, samt att man kontrollerar det egna säkerhetsskyddet. Alingsås kommun är en verksamhet som i vissa delar bedriver en säkerhetskänslig verksamhet.

Säkerhetsskydd måste vara heltäckande, vilket kan innebära ökade kostnader, minskad effektivitet och ökad administration. Det är därför viktigt att hitta en väl avvägd nivå. Säkerhetsskyddsanalysen ger verksamheten möjlighet att hitta den nivån.

Dessa riktlinjer för säkerhetsskydd i Alingsås kommun har upprättats i enlighet med bestämmelserna i säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen.

2. Säkerhetskänslig verksamhet

Säkerhetskänslig verksamhet är en sådan verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Uttrycket ”Sveriges säkerhet” tar sikte på sådant som är av grundläggande betydelse för Sverige såsom försvaret, det demokratiska statsskicket, rättsväsendet och samhällsviktiga verksamheter som är av betydelse ur ett nationellt perspektiv.

Verksamhet ska identifieras enligt följande konsekvenskategorier:

- skada för Sveriges yttre verksamhet,
- skada för Sveriges inre säkerhet,
- skada på nationellt samhällsviktig verksamhet,
- skada för Sveriges ekonomi,
- skadegenererande verksamhet.

Verksamhet som identifierats tillhöra en konsekvenskategori enligt ovan ska därefter graderas utifrån nedan konsekvensnivåer:

- Nivå 5: Synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet
- Nivå 4: allvarlig skada för Sveriges säkerhet
- Nivå 3: Inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet
- Nivå 2: Ringa skada för Sveriges säkerhet
- Nivå 1: Inte mätbare eller inte relevant konsekvens med bäring på Sveriges säkerhet.

Konsekvensnivåerna 4 och 5 benämns som särskilt säkerhetskänsliga verksamheter och omfattas av två särskilda krav:

- rapportering till tillsynsmyndighet,
- dimensionering med hjälp av dimensionerande hotbeskrivning (DHB[1])

[1] Säkerhetspolisen tar i samråd med tillsynsmyndigheterna fram dimensionerande hotbeskrivningar till de verksamhetsutövare som bedriver särskilt säkerhetskänslig verksamhet.

2.1 Säkerhetsskyddsanalys

Säkerhetsskyddsanalys innebär att säkerhetskyddsklassificerade uppgifter och det som i övrigt behöver ett säkerhetsskydd ska identifieras. De delar av verksamheten som är skyddsvärde med hänsyn till Sveriges säkerhet samt de hot och sårbarheter som finns kopplade till detta skyddsvärde ska också identifieras. Säkerhetsskyddsanalysen ska även innehålla en bedömning av vilka säkerhetsskyddsåtgärder som är nödvändiga. Analysen ska hållas uppdaterad. Säkerhetsskyddschefen ansvarar för att det i kommunen genomförs och finns en aktuell dokumenterad säkerhetsskyddsanalys.

Säkerhetsskyddsanalysen kan övergripande sammanfattas i tre frågor:

1. Vad ska skyddas?
2. Mot vad ska det skyddas?
3. Hur ska det skyddas?

3. Skyddsvärda uppgifter

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter delas in i säkerhetsskyddsklasser utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet.

Indelningen i säkerhetskyddsklasser görs enligt följande:

1. Kvalificerat hemlig - vid en synnerligen allvarlig skada
2. Hemlig – vid en allvarlig skada
3. Konfidentiell – vid en inte obetydlig skada
4. Begränsat hemlig – vid endast ringa skada

Bedömning kring aggregerade eller ackumulerade uppgifters skyddsvärde ska också beaktas.

Hemliga handlingar ska hanteras i enlighet med beslutad instruktion.

4. Säkerhets- och skyddsåtgärder

Säkerhetsskyddet indelas övergripande enligt säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskydds-förordningen i:

- Informationssäkerhet
- Fysisk säkerhet
- Personalsäkerhet

4.1 Informationssäkerhet

Informationssäkerhet enligt säkerhetsskyddslagstiftning syftar till att hindra obehöriga att få kännedom om sekretessbelagda uppgifter som har betydels för totalförsvaret eller för Sveriges säkerhet. Med informationstillgång avses all information oavsett i vilken form eller hur den behandlas, t.ex. på papper, muntligt eller elektroniskt lagrad. Dessutom ska informationssäkerhet hindra att sådana uppgifter ändras eller förstörs.

Informationssäkerhet ska hanteras i enlighet med beslutad Informationssäkerhetspolicy.

4.2 Fysisk säkerhet – Tillträdesbegränsning

Säkerhetsskyddsåtgärder inom fysisk säkerhet för att upptäcka, försvåra och hantera obehörigt tillträde och skadlig inverkan är systemsamverkande och har stor inverkan på varandra. Fysisk säkerhet innebär att hindra obehöriga att få tillgång till olika byggnader eller områden. Det kan vara platser eller anläggningar där det finns skyddsvärda uppgifter eller bedrivs verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet. Fysisk säkerhet kan också användas för att förhindra terrorattentat samt skydda personer eller egendom mot angrepp och brott. Grundläggande ska vara att det finns funktioner för att upptäcka, försvåra och hantera obehörigt tillträde och skadlig inverkan utifrån ett identifierat säkerhetsskyddsbehov.

Exempel på platser eller anläggningar kan vara serverrum, plats för reservkraft, ställverk samt verksamheter som skyddsvärda ur ett samhällsviktigt perspektiv såsom t.ex. vattenförsörjning, elförsörjning och datakommunikation.

4.3 Personalsäkerhet

Säkerhetsprövning ska göras av alla personer som på ett eller annat sätt får del av hemliga handlingar, tillträde till säkerhetsskyddade anläggningar eller på annat sätt ska delta i någon verksamhet som rör Sveriges säkerhet och i vilken de kan få inblickar i sådant som inte får röjas.

Att säkerhetsprövning krävs innebär dock inte automatiskt att de befattningar dessa personer kan inneha ska ha säkerhetsklass. Vid säkerhetsprövning gäller inte krav på svenskt medborgarskap.

De som ingår i en säkerhetsprövning är –

- Grundutredning – Samtal, referenser, intyg, betyg, m.m..
- Registerkontroll – Uppgifter från belastningsregistret, misstankeregistret och säkerhetspolisens register.

Innan grundutredning och registerkontroll får utföras ska den som säkerhetsprövningen gäller ha gett sitt samtycke till åtgärden och informerats om att uppgifter kommer att hämtas in från belastningsregistret, misstankeregistret och säkerhetspolisens register. Samtycke anses gälla också för förnyade kontroller och utredningar så länge som den kontrollerade innehar samma anställning eller befattning.

Vid bedömning ska verksamhetschef samverka. Vid säkerhetssamtal medverkar HR-person samt säkerhetsskyddschef. Säkerhetsskyddschef är den som ansvarar för registerkontrollen.

Säkerhetsprövning, säkerhetsklassning och uppgifter från registerkontroll är hemliga handlingar enligt offentlighets- och sekretesslagen 15 kap. 2 § och säkerhetsskyddslagen och förvaras hos säkerhetsskyddschef.

5. IT-säkerhet

IT-säkerhet utgör idag en viktig del av informationssäkerhet med anledning av den omfattande användningen av datorer och datanätverk för skapande, viskning, lagring och förmedling av information, vilket även medfört nya tillvägagångssätt för obehöriga att komma åt känsliga uppgifter. Det är därför av största vikt att säkerhetsskyddet tillgodoses i och kring de IT-system som utvecklas och brukas inom kommunens verksamheter och att dessa är uppbyggda på ett betryggande sätt från säkerhetssynpunkt – såväl fysiskt, tekniskt som organisatoriskt.

IT-system ska hanteras i enlighet med beslutad IT-säkerhetspolicy.

6. Utbildning och kontroll

En grundläggande förutsättning för ett effektivt säkerhetsskydd är att all personal får den information och utbildning deras arbetsuppgifter och ansvarsområde kräver. Detta syftar främst till att klargöra varför och hur man ska vidta skyddsåtgärder mot hot av olika slag. Utbildning bör genomföras så att det skapas en positiv och aktiv inställning till säkerhetstjänst samt ett ökat säkerhetsmedvetande hos målgruppen.

Säkerhetsskyddskontroll genomförs i syfte att bedöma om organisationens uppfattning om hot och risker överensstämmer med aktuell bedömning av säkerhetshot och att berörd verksamhet vidtagit erforderliga säkerhetsskyddsåtgärder i enlighet med regelverkets krav, med hänsyn till aktuell hotbild och beslutade åtgärder.

Grundläggande säkerhetsinformation och utbildning planeras av säkerhetsskyddschef i samverkan med förvaltningarna. Information och utbildning ska vara anpassad för utvald målgrupp.
Säkerhetsskyddschef ska föra förteckning över säkerhetsskyddsutbildad personal.
Ansvar för att kontroller och tillsyn av säkerhetsskyddet görs åligger säkerhetsskyddschef.
Genomgång av resultat görs tillsammans med berörd verksamhetschef. Åtgärder som är tvingande ska vidtas så snabbt som det är möjligt utan att invänta slutligt protokoll eller andra beslutshandlingar. Om protokoll efter genomförd kontroll innehåller uppgifter om svagheter i säkerhetsskyddet omfattas uppgifterna av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen 15 kap. 2 §. Protokoll förvaras hos säkerhetsskyddschef.

7. Incidenthantering

Med oegentligheter menas avsiktliga eller medvetna fel i handläggning eller åtgärder. Förekommer misstanke om eller konstaterat fall av oegentligheter eller missbruk som rör säkerhetsskydd ska detta anmälas omgående till närmaste högre chef eller till säkerhetsskyddschefen, varvid lämpliga åtgärder sätts in. Exempel på händelse som skyndsamt ska anmälas vidare kan vara:

- en säkerhetsskyddsklassificerad uppgift kan ha röjts,
- en IT-incident i ett informationssystem som verksamhetsutövaren är ansvarig för och som har betydelse för säkerhetskänslig verksamhet och där incidenten allvarligt kan påverka säkerheten i systemet, eller
- verksamhetsutövaren får kännedom eller misstanke om någon annan för denne allvarlig säkerhetshotande verksamhet

Även oavsiktliga incidenter ska anmälas och följas upp.

8. Säkerhetsskyddad upphandling (SUA)

Funktionen säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal (SUA) är en del av säkerhetsskyddet. Enligt säkerhetsskyddslagstiftningen ska kommunen innan en upphandling sker pröva om denna, helt eller delvis, ska omfattas av säkerhetsskydd. Om så är fallet ska en säkerhetsskyddad upphandling upprättas med leverantör och/eller underleverantör. SUA brukar med beaktande av uppdragets art delas in och hanteras på tre olika nivåer:
Nivå 1 – Leverantören kommer att hantera och förvara hemliga uppgifter i sina egna lokaler.
Nivå 2 – Leverantören kommer att hantera hemligha uppgifter enbart i lokal, som anvisats av beställande myndighet
Nivå 3 – Leverantören kan komma att få del av hemliga uppgifter.

Av kravspecifikation i anbudshandling ska framgå att uppdraget erfordrar säkerhetsskydd och i vilken utsträckning. Till exempel måste det framgå om leverantören ska utföra arbetet i sina egna lokaler och om konstanden för eventuella säkerhetsskyddskrav inte ska betalas av beställaren. Det ska framgå om säkerhetsprövning i form av registerkontroll ska genomföras eftersom detta kräver ett särskilt medgivande. Det ska också framgå att säkerhetsskyddsavtalet är en förutsättning, men ingen garanti för att få uppdraget.

9. Ansvar och organisation

Det yttersta ansvaret för säkerhetsskyddet i Alingsås kommun åvilar kommunstyrelsen. Ansvaret för säkerhetsskyddet i förvaltningarna följer i första hand den ordinarie linjeverksamheten.

Säkerhetsskyddschefen och dennes ersättare har ansvar över tillsyn för säkerhetsskydd och utövar kontroll över att säkerhetsskydd finns, är tillräckligt och fungerar. Säkerhetsskyddschefen ska också samordna skyddet samt säkerhetsälla att berörd personal ges erforderlig utbildning. Säkerhetsskyddschefen är i dessa funktioner direkt underställd kommundirektör.

9.1 Säkerhetsskyddschef

Kommunstyrelsen har utsett att säkerhetschef är tillika kommunens säkerhetsskyddschef samt att beredskapssamordnaren är utsedd ersättare. Säkerhetsskyddschefen svarar, genom delegation, för kommunens säkerhetsskydd. Säkerhetsskyddschefen är kontaktperson till säkerhetspolisen och ansvarar för registerkontroll, säkerhetsprövning och säkerhetsklassning.

Bilaga 1.

Säkerhetsskyddsanalys **HEMLIG (Under arbete)**

Bilaga 3.

Handlingsplan, generell och verksamhetsspecifik, **till vissa delar HEMLIG (Under arbete)**